

Čas přípravy
5 minut

Čas realizace
30–180 minut

Prostor
tábořiště, louka

Roční období
jaro–podzim

Počet účastníků
libovolný

Věková kategorie
12–14 let

OHĚŇ, DOBRÝ SLUHA, ALE ZLÝ PÁN

Obecný cíl: Rozvoj těchto kompetencí: sociální a personální, k řešení problémů, pracovní.

Konkrétní cíl: Naučit se zacházet s ohněm – rozdělovat ho, udržovat a zároveň si uvědomit, kde se oheň rozdělovat smí, kde ne.

Motivace: Jak říká známé přísloví, oheň je dobrý sluha, ale zlý pán. Škrtnout sirkami umí každý, ale umíme s ohněm pracovat tak, aby to neskončilo požárem lesa nebo stohu? Kdo dokáže rozdělat oheň jedinou sirkou? A co takhle už rozdělaný oheň přenést z místa na místo? Zvládneme to spolu?

Potřeby: Zápalky, lopatka na zahlazení ohniště, provázek, ešus.

K tomuto metodickému listu patří pracovní list P25A.

Provedení: Jednou sirkou

Úkolem je zapálit oheň pomocí co nejmenšího počtu zápalek a udržet ho alespoň pět minut. Lze uspořádat jako soutěž jednotlivců nebo oddílů či družstev. Před začátkem hry si každý připraví roští, klacíky a vše potřebné. V této hře nevíteží rychlost, ale správná technika. Vítězi mohou být všichni.

Hořící provázek

Každé družstvo si připraví ohniště a nad ním mezi dvě tyčky natáhne provázek ve výšce 1 metr nad zemí. Poté rozdělavají oheň a snaží se přikládat tak, aby provázek co nejdříve přehořel. Přepalování provázku pomocí zvednuté hořící větve je samozřejmě zakázané. Výšku provázku můžeme měnit.

Varianta: Družstva mohou k rozdělování ohně a přepálení provázku použít jen přesně určené množství dřeva. Skupina tak musí šetrně hospodařit, ale zároveň udržovat plamen dostatečně vysoko.

Bod varu

Každé družstvo má k dispozici ohniště, zápalky a kotlík s 1–2 litry vody. Jejich úkolem je co nejrychleji přivést vodu k varu. Způsob umístění kotlíku nad ohněm si zvolí každá skupina sama – použije kameny, držák z větve, závěs apod.

Přenášení ohně

Vedoucí určí pro každý oddíl místo pro založení ohně a místo, kam je třeba oheň přesunout. Oddíly připraví ohniště a rozdělavají oheň. Když dobře hoří, pokusí se ho skupina přenést na místo určení. Je třeba už předem dobře zvolit způsob přenášení a podle něj také rozdělat oheň – na roštu ze silnějších klacků, na kameni apod.

Varianta: Oheň je třeba přepravit přes řeku, potok či rybník.

Oheň na vodě

Úkolem každého družstva je rozdělat oheň na hladině řeky, rybníka apod. Nejprve si musí vyrobit takový vor, na němž následně rozdělavají oheň a udrží ho po dobu 15 minut. Je třeba velmi pečlivě zvažovat, jak a z čeho vor vyrobit, aby unesl ohniště, nebyl příliš vratký apod.

Věčný oheň

Na táboře či několikadenní výpravě dostane jeden oddíl za úkol se 24 hodin starat o oheň. Během této doby vykonává oddíl běžné činnosti, zúčastňuje se her, ale zároveň udržuje oheň. Pokud oheň vyhasne, oddíl úkol nesplnil.

Skryté ohniště

Hra pro dva oddíly. Každý dostane zápalky a lopatku a vydá se najít vhodné místo pro oheň do vzdálenosti 100 metrů od základny. Na nalezeném místě založí oheň a bude ho udržovat po dobu 20 minut. Poté oheň uhasí a ohniště uvede do původního stavu tak, aby nikdo nepoznal, kde bylo. Následně se všichni vrátí do tábořiště. Každý oddíl se poté vydá hledat místo ohniště druhého týmu. Od soupeře se dozví pouze směr od základny.

Oheň v horách

V některých oblastech je obrovský nedostatek paliva, a proto je třeba s ním velmi šetřit. Každé družstvo dostane stejně velké polínko z jednoho kmene a úkolem je udržet plápolající ohniček co nejdéle. Pokus začíná ve chvíli, kdy vyšlehnou první plamínky, a končí, když plamen zhasne.

Velký oheň

Při této soutěži má každé družstvo také přidělené jedno polínko a jeho úkolem je naopak spálit je beze zbytku co nejrychleji – okamžitě rozdělat co největší oheň.

Oheň v tropech

Tuto hru hrajte v dešti, kdy z nebe padá spousta vody. Svolte družstva oblečená jen do plavek a zadejte úkol. Všechno dříví je promáčené, ale přesto musí rozdělat oheň na přípravu večeře. Každý tým dostane jen krabičku zápalek a použít může jen to, co najde v lese a okolí tábořiště. Podaří se to někomu?

Vaření lektvaru.

Každý oddíl dostane seznam rostlin, které se vyskytují v okolí (cca 10–20). Vyběhnou všichni najednou a sbírají vzorky rostlin ze seznamu (list, kůra, květ). Zároveň mohou další členové oddílu budovat ohniště, nosit dřevo a vyrábět závěs na kotlík (mají k dispozici sekyru). Jak si děti v oddíle rozdělí úlohy, nechejte na nich. V okamžiku, kdy má oddíl nasbírané všechny rostliny, zavolá rozhodčího, který zkontroluje, zda je vše správně (při větším počtu oddílů je lepší mít více rozhodčích). Když rozhodčí schválí přinesené rostliny, dá oddílu krabičku sirek a do oddílového kotlíku nalije odměřené množství vody (pro všechny oddíly stejně). Děti do vody vhodí přinesené rostliny a začnou rozdělat oheň. Vítězí oddíl, který uvede svůj lektvar do varu jako první.

Poznámka: Je potřeba dbát zvýšené bezpečnosti při pohybu kolem ohnišť a kotlíků s vařící vodou, a to jak při hře, tak při likvidaci lektvarů.

Na tuto činnost lze navázat v soutěži Pionýrská stezka.

Tato aktivita přibližuje Ideály Pionýra: Příroda, Překonání a Pomoc.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Aktivita umožňuje začlenění dětí do kolektivu a nevytváří bariéry pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami. Vedoucí musí dbát na individuální přístup k těmto dětem a respektovat obecná doporučení v úvodní části metodiky. Jen je nutné více si všimnout dětí hyperaktivních, u nich snáze hrozí zranění.

Pozor na:

Vždy dbáme na bezpečnost při zacházení s ohněm. Hrajeme vždy na volném prostranství, nejméně 50 metrů od kraje lesa. Po hře zahladíme všechna ohniště tak, aby po nich nezbyla žádná viditelná stopa.

Moje poznámky: